

Simon Simonsen, medlem af Borgerrepræsentationen

Svar på politikerspørgsmål fra Simon Simonsen om bl.a. kønskvoter

30. september 2020

Sagsnummer
2020-0807593

Dokumentnummer
2020-0807593-2

Sagsbehandler
Mette Touborg

Spørgsmål 1

Er der kommet et juridisk responsum eller lignende fra Københavns kommune, der blokerer udvalget for visuel kunst i deres forsøg på en kvotering? Eller på anden måde sætter begrænsninger i forhold til dette?

Svar på spørgsmål 1

Kultur- og fritidsforvaltningen har udarbejdet et notat på baggrund af udmeldingen fra Rådet fra Visuel Kunsts ønsket om at indføre kønskvoter på indkøb af kunst.

Af notatet fremgår det, at Rådets udmelding kun kan ses som en principbeslutning. Se vedhæftede bilag 1. For at principbeslutningen kan indgå formelt som en del af Rådets virke, skal den godkendes af Borgerrepræsentationen. Der er pt. en proces i gang for at få dette forelagt for BR.

Spørgsmål 2

Hvor står Københavns Kommune pt. i forhold til støtte rettet mod kunstmessen Chart?

Svar på spørgsmål 2

Kultur- og Fritidsudvalget har ikke ydet støtte til CHART's kunstmesse.

Tilskud til CHART 2020

Kultur- og Fritidsudvalget besluttede på møde den 13. august 2020 at fastholde tilskuddet på 600.000 kr. til CHART 2020 bevilget fra Festivalpuljen. CHART blev afviklet den 27.-30. august 2020. På kunstmessen blev der som et ligestillingsinitiativ udelukkende vist værker af kvindelige kunstnere. CHART's ligestillingsinitiativ blev godkendt af Kulturministeriet den 29. juni 2020.

Administrerende direktør
Rådhuset
1. sal vær. 83
1599 København V

Telefon
33 66 23 31

E-mail
Mette.touborg@kff.kk.dk

www.kk.dk

Tilskud til CHART i 2021

Kultur- og Fritidsudvalget besluttede på møde den 13. august 2020 at støtte CHART med 600 t. kr. fra Festivalpuljen til CHART i 2021.

Af CHART's ansøgning af 1. maj 2020 til Festivalpuljen fremgår det, at CHART i 2021 vil forsætte fokus på diversitet i bredere forstand end kønsmæssig.

Forvaltningen vil i dialog med CHART indgå en tilskudsftale, der indeholder forudsætninger for tilskuddet og målbare succeskriterier.

Spørgsmål 3

Er der andre udviklinger i forhold til at kvotere eller lignende metoder i forhold til denne form for støtte?

Svar på spørgsmål 3

Kultur- og Fritidsudvalget behandlede på møde den 24. september 2020 en ligestillingsredegørelse, og udvalget anmodede forvaltningen om, på baggrund af udvalgets drøftelser, at vende tilbage med en indstilling med forslag til konkrete initiativer, herunder en handlingsplan.

Med venlig hilsen
Mette Touborg

/Merete Evers Dewilde

Notat

Notat vedr. juridisk grundlag for kønskvoter ved indkøb af kunst i Rådet for Visuel Kunst

25. maj 2020

Sagsnummer
2020-0066490

Dokumentnummer
2020-0066490-1

Problemstilling

På baggrund af en generel underrepræsentation af kvinder i kunstbranchen, har Rådet for Visuel Kunst i Københavns Kommune truffet beslutning om at indføre kønskvoter på indkøbene til kommunens kunstsamling.

Rådet for Visuel Kunst har hidtil bestræbt sig på, at kønsrepræsentationen i kunstindkøbene til kommunens kunstsamling har tilgodeset kunstnere af begge køn. Indførelsen af kønskvoter har således alene til formål at nedfælde Rådets eksisterende retningslinje.

Konklusion

Da sagen ikke var (tilstrækkeligt) oplyst, kan Rådets beslutning af 6. februar 2020 alene opfattes som en principbeslutning. Beslutningen om at indføre kønskvoter ved fremtidige kunstkøb kan herudover kun implementeres inden for de gældende rammer (lovgivningen og Borgerrepræsentationens beslutninger mv.).

De gældende rammer kan kort opsummeres således: Rådet for Visuel Kunst må ved sine indkøb ikke give en kvindelig kunstner fortrinsret for en mandlig kunstner, i det omfang den kvindelige kunstner i kunstnerisk henseende er klart mindre kvalificeret end den mandlige kunstner og et evt. køb alene sker ud fra målsætninger om at have en ligelig kønsfordeling i indkøbene.

Når kommunen (her: Rådet for Visuel Kunst) indgår aftaler med private om køb af kunst, har kommunen på tilsvarende vis som ved andre indkøb store frihedsgrader hvad angår valg af konkrete kunstværker. Indførelse af kønskvoter ved indkøb af kunst, som alene har til formål at fremme det underrepræsenterede køn i form af en positiv særbehandling af kvinder, hvorved der fokuseres på køn og ikke kvalitet, vil imidlertid være i strid med lov om ligestilling. Konkret kan det dog formentlig være vanskeligt at statuere forskelsbehandling, idet Rådet, når det indkøber et kunstværk, agerer på markedsvilkår og betaler markedsprisen for værket (prisen må antages at afspejle den kunstneriske kvalitet), uagtet om der er tale om en kvindelig eller mandlig kunstner.

Sekretariat og Byudvikling
Sekretariat Rådhus
Københavns Rådhus,
Rådhuspladsen 1
1550 København V

EAN-nummer
5798009780515

Baggrund for Rådets beslutning

Baggrunden for Rådets beslutning var, at Kultur- og Fritidsudvalget den 11. april 2019 besluttede, at forvaltningen skulle udarbejde en ligestillingsredegørelse, som skulle belyse ligestillingsforhold med fokus på køn, etnicitet og alder i det københavnske kultur- og fritidsliv. Det pågældende dagsordenspunkt fremstår således som Rådets input til den ligestillingsredegørelse, som Kultur- og Fritidsudvalget skal tage stilling til senere på året.

Rådet behandlede sagen den 6. februar 2020. Af referatet fra mødet om dette punkt fremgår følgende (Sekretariatets fremhævning):

”Rådet for Visuel Kunst drøftede spørgsmål om ligestilling i forhold til rådets arbejde gennem besvarelse af forvaltningens spørgsmål.

Arbejder I med ligestilling inden for køn, alder og etnicitet?

Rådet for Visuel Kunst har løbende haft fokus på ligestillingen mellem mandlige og kvindelige kunstnere, og har de seneste to år allerede indkøbt lige mange kunstværker af mandlige og kvindelige kunstner.

Rådet for Visuel Kunst har ikke haft fokus på ligestilling m.h.t. alder og etnicitet.

Har I ideer og forslag til nye fælles initiativer, der kan sikre bedre ligestilling i kultur- og fritidslivet i København?

Rådet besluttede på baggrund af drøftelsen at indføre kønskvoter på fremtidige kunstindkøb for at sikre at ligestillingen fortsætter i kommunen og for at inspirere andre kommuner og offentlige kunstsamlinger til at følge efter.

Rådet ville fremover tilstræbe større fokus på ligestilling på alle områder, samtidigt med at der tages hensyn til repræsentativiteten på de enkelte områder.

Hvordan kan Københavns Kommune bedst understøtte ligestillingstiltag i kultur- og fritidslivet i København?

Rådet anbefaler, at Københavns Kommune i bred forstand tænker i kvoter, der samtidig afspejler de repræsentative forhold på de forskellige områder”

Indstillingen der lå til grund for Rådets behandling den 6. februar 2020, ses ikke at indeholde et nærmere grundlag, der f.eks. belyser lovligheden af at indføre de omhandlede kønskvoter. Det er oplyst, at det var de tilstedeværende medlemmer af Rådet, der havde besluttet at træffe omhandlede beslutning om indførelse af kønskvoter. Dermed er der i princippet tale om, at Rådet under mødet i enighed besluttede at behandle en sag udenfor dagsordenen.

Det er en almindelig kommunalretlig grundsætning, at en sag skal være således oplyst, at der foreligger et forsvarligt beslutningsgrundlag. Tilsvarende må lægges til grund, at officialprincippet indebærer, at også Rådet for Visuel Kunst (som en del af Københavns Kommune) er forpligtet til at sørge for, at der foreligger det nødvendige oplysningsgrundlag, inden der skal træffes beslutning i en sag.

For de særlige udvalg gælder endvidere, at disses beslutninger skal holde sig inden for de af Borgerrepræsentationen besluttede kommissorier og retningslinjer mv. Det må således lægges til grund, at Rådet for Visuel Kunst ikke har adgang til at træffe beslutninger om indførelse af kønskvoter, hvis dette ligger uden for den af Borgerrepræsentationen besluttede ligestillingspolitik. En tvivl om hvorvidt Rådet overhovedet har haft kompetence til at træffe en sådan beslutning (der som anført naturligvis skal holde sig indenfor lovgivningens rammer) kan kun afgøres af Borgerrepræsentationen

Køb af kunst

Rådet for Visuel Kunst indkøber kunst gennem private gallerier, kunsthaller ved udstillinger, mindre kunstdrevne udstillingssteder og i mindre omfang ved besøg i kunstnerværksteder (sidstnævnte har ikke været anvendt i indeværende valgperiode).

Der er således ikke tale om, at Rådet giver støtte til kunstnere, men derimod at Rådet indgår en aftale med en ekstern om køb af en kulturel ydelse. Kommunen, og dermed også et under kommunalbestyrelsen nedsat særligt udvalg, kan indkøbe ydelser fra eksterne, i det omfang der er tale om opgaver, som kommunen skal have løst for sig selv eller opgaver, som kommunen kan eller skal stille til rådighed for borgerne. Rådets hjemmel til at afholde udgifterne for den indkøbte kunst findes derfor i kommunalfuldmagtsreglerne.

Det må lægges til grund, at priserne på kunstværkerne på private gallerier, kunsthaller og udstillingssteder afspejler markedsprisen. Når Rådet således beslutter at indkøbe kunstværker på gallerier o.lign., må det lægges til grund, at Rådet indkøber kunstværker til markedsprisen, hvad enten kunstværket er udført af en kvindelig eller mandlig kunstner. Markedsprisen må derfor tages som udtryk for den kunstneriske værdi, uafhængigt af køn. Det må antages, at de værker der købes på gallerier o.lign., lever op til en vis standard, alene grundet det faktum, at de er blevet udvalgt af gallerister og andre eksperter, som må forventes at have kendskab til og erfaring med vurdering af kunst. Idet Rådet indkøber kunst gennem gallerierne, må det således lægges til grund, at alt indkøbt kunst har undergået galleristernes kvalitetstjek. Når Rådet vælger at indføre kønskvoter på kunstindkøb til kommunens kunstsamling, bliver der derved ikke gået på kompromis med kvaliteten af kunsten.

Hertil kommer, at det er almindeligt antaget, at mens en kommune ikke kan regulere det kunstneriske indhold af en kulturel aktivitet, som kommunen støtter (f.eks. et orkestres repertoire), er der ikke noget til hinder for, at kommunen ved aftale f.eks. engagerer et bestemt orkester til at spille nogle bestemte melodier. Kommunen kan også på det kulturelle område købe en bestemt afgrænset ydelse (jf. Karsten Revsbech, Kommunernes Opgaver, 3. udgave, s. 367).

Jura på ligestillingsområdet

Indledning

Ifølge den seneste opgørelse foretaget af Organisationen Danske Museer (ODM) står kvinder bag 22 pct. af værkerne erhvervet af kunstmuseer i perioden 2004-2019. Tilsvarende er kvinder også underrepræsenteret ved museernes soloudstillinger, hvor kvindelige kunstnere udgjorde 29 pct.

Indenfor kunstbranchen er kvinder således markant underrepræsenteret. Grundet denne underrepræsentation er det sagligt at foretage forsøgs- og udviklingsinitiativer, hvor kvindelige kunstnere tilgodeses under hensyn til at fremme ligestilling mellem kønnene i kunstbranchen.

Jura

I henhold til lov om ligestilling af kvinder og mænd må ingen person udsættes for hverken direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af køn, jf. lovens § 2. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

Forbud mod forskelsbehandling på grund af køn (kønsdiskrimination)

§ 2. Ingen må udsætte en anden person for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af køn. En instruktion om at forskelsbehandle en person på grund af køn betragtes som forskelsbehandling.

Stk. 2. Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af køn behandles ringere, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

Stk. 3. Der foreligger indirekte forskelsbehandling, når en bestemmelse, et kriterium eller en praksis, der tilsyneladende er neutral, vil stille personer af det ene køn særlig ufordelagtigt i forhold til personer af det andet køn, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt formål og midlerne til at opfylde dette formål er hensigtsmæssige og nødvendige.

Stk. 4. Hvis en person, der anser sig for krænket, påviser faktiske omstændigheder, som giver anledning til at formode, at der er udøvet direkte eller indirekte forskelsbehandling, påhviler det modparten at bevise, at ligebehandlingsprincippet ikke er blevet krænket."

Efter § 2, stk. 2 foreligger der direkte forskelsbehandling, når en person på grund af køn behandles ringere, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

Følgende fremgår af lovbemærkningerne til § 2 (se 2006/1 LSF 137)

"...indeholder § 2, stk. 1 en generel regel om forbud mod forskelsbehandling på grund af køn. Ved bestemmelsen forpligtes alle personer, der leverer varer og tjenesteydelser, jf. § 1 a, til at ligebehandle."

I pkt. 14 i præambelen i Rådets (for den Europæiske Union) direktiv 2004/113/EF om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, der ligger til grund for bestemmelsen i § 2 stk. 1 i den danske ligestillingslov, anføres følgende som begrundelse for bestemmelsen: *"Enhver har frihed til at indgå aftaler, herunder frihed til at vælge en*

aftalepartner til en given transaktion. En person, der leverer varer eller tjenesteydelser, kan have en række subjektive grunde til at vælge sin aftalepartner. Såfremt valget af aftalepartner ikke skyldes den pågældendes køn, bør dette direktiv ikke berøre friheden til at vælge aftalepartner."

Ligestillingslovens § 3, stk. 1¹ indeholder en form for dispensationsadgang for ressortministeren, der dog for nuværende ikke er relevant i den foreliggende sag, eftersom der aktuelt ikke er rettet henvendelse til ministeren med forespørgsel om muligheden for en sådan dispensation.

Ligestillingslovens § 3 a, stk. 1 udgør en undtagelsesbestemmelse til § 2 og lyder:

"Uanset § 2 er denne lov ikke til hinder for forskelsbehandling af det ene køn, hvis det er begrundet i et legitimt mål og midlerne til at opfylde dette mål er hensigtsmæssige og nødvendige."

Myndigheder kan således iværksætte forsøgs- og udviklingsinitiativer for en periode på højest to år, med henblik på at tiltrække det underrepræsenterede køn, jf. bkg. om initiativer til fremme af ligestilling § 1. En forudsætning herfor er, at det ene køn er repræsenteret med 25 pct. eller derunder indenfor det pågældende område.

¹ Ligestillingslovens § 3: Ressortministeren kan uanset bestemmelsen i § 2 på eget område tillade foranstaltninger til fremme af ligestilling, der har til formål at forebygge eller opveje forskelsbehandling på grund af køn.